

PEYGAMBERİMİZ VE YABANCI MURAHHASLAR

Soru: Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), bilhassa Mekke fethinden sonra civar devlet ve kabilelerden gelen heyetleri karşılama, ciddî bir hassasiyet gösteriyor ve bu davranışının örnek alınarak kendisinden sonra da devam ettirilmesini istiyordu. Ömrünün son anlarında bu isteğini, vasiyetleri arasında da tekrar etmişti. Hikmeti nedir? Aynı hâdiseyi günümüze yorumlarsak ne gibi dersler alabiliriz?

Efendimiz'in bu hassasiyeti bizim de en çok hassas olmamız gereken önemli bir konudur. Bu sebeple de mutlaka üzerinde durulmalıdır.

Allah Resûlü, sadece kendisine gelen heyetlere karşı değil, dini kabul etmek için gelen fertlere karşı da her zaman ilgi ve alâkasını en üst seviyede sürdürmüştür. Meselâ, Halid b. Velid, Amr b. Âs ve Osman b. Talha gibi Mekke'nin seçkinleri Medine'ye geldiklerinde, her biri Allah Resûlü'nden öyle iltifatlar görmüşlerdir ki, o gün için Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer (radiyallâhu anhüm) öylesini bulamamışlardı.

Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), Hz. Halid'e: "Ben de, Halid bu kadar akıllıyken nasıl oluyor da küfür içinde kalıyor diye hayret ediyordum!"¹⁰¹ der... Kısa bir müddet sonra da onu "Allah'ın Kılıcı"¹⁰² unvanıyla taltif eder...

¹⁰¹ İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* 4/252, 7/395; el-Vâkıdî, *Kitâbü'l-meğâzî* 1/748.

¹⁰² Buhârî, *fezâilü ashâb* 25; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 1/201.

Amr b. Âs, Müslümanlara çok kötülüğü dokunmuş bir insandı. Öyle ki bu zat, o güne kadar dehâsını hep İslâm aleyhinde kullanmıştı. Ama Müslüman olup Medine'ye gelince, Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), ona maziye ait en küçük bir meseleyi dahi hatırlatmayacak kadar sıcak davranmıştı. Onun dua talebi üzerine “*Bilmiyor musun İslâm, onu kabul etmeden önce işlenen bütün gühanları siler, temizler.*”¹⁰³ buyurmuştu...

Abdullah b. Cerir el-Becelî huzura girince, Efendimiz gözleriyle herkese yol gösteriyor gibi cemaat içinden birinin kalkıp da ona yer vermesini arzuluyordu... Cemaat bunu anlayamayınca da, hemen harekete geçiyor ve cübbesini çıkararak Abdullah b. Cerir'in (radiyallâhu anh) altına seriveriyor. Daha sonra da ashabına; bir kavmin kerimine karşı ikramda bulunulması gerektiği hususundaki o ölümsüz nasihatini sunuyordu.¹⁰⁴ Ebû Cehil'in oğlu İkrime'ye iltifat dolu sözlerle mukabelesi¹⁰⁵ ise, bu konuda apayrı bir ibret levhasıdır.

Evet, bu davranışlar Efendimiz'de değişmeyen prensipler cümlesindendi... İşte O, gelen fert ve heyetlere de bu prensipler çerçevesinde muamelede bulunuyordu ki, bütün bunlarda bir sürü hikmet dolu gayeler vardı:

Evvelâ: Henüz yeni gelmiş ve bütünüyle İslâm'a ısınmamış bu insanlar yer değiştirmenin rahatsızlığını, tedirginliğini yaşarken, eğer kendilerini tedirginlikten kurtaracak emniyet dolu bu sıcak atmosferi bulamasalardı, tercihlerini başka türlü de kullanabilirlerdi ki, bu da onlar için büyük bir kayıp olurdu. İşte Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem), kendisine, imanın en küçücük bir şemmesiyle gelenlere dahi fevkalâde alâka ve ilgi göstermesi, onları böyle bir yanlış karardan kurtarıyordu ki, bu da, bugün ve yarın üzerinde önemle durulması gerekli konulardan olsa gerek.

¹⁰³ Müslim, *îmân* 192; Ahmed İbn Hanbel, *el-Müsned* 4/204.

¹⁰⁴ et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* 2/261-262; el-Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb* 1/444.

¹⁰⁵ “Hoş geldin, hicret şerefiyle şerefyâb olan süvari!” (Tirmizî, *isti'zân* 34; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* 17/373).

İkincisi: Gelen heyet fertleri arasında, kavmi ve kabilesi içinde daima saygı ve hürmet görmüş insanlar da oluyordu. Bunlar, kendi toplumlarında bu gibi ilgi ve alâkaya alışmış insanlardı. Dolayısıyla onlara aynı oranda bir ilgi ve alâka gösterilmeliydi ki, geldikleri yeni toplumu yadırgamasınlar.. yani bu ilgi ve alâka onlara ünsiyet aşılmalı ve yabancılığın verdiği rahatsızlığı ortadan kaldırmış olmalıydı...

Üçüncüsü: Bu heyetlerden pek çoğu resmî idi. İslâm bir devlet nizamı olarak ilan edilince, çevredeki kabile ve devletler kendilerince bir durum değerlendirmesi yapmak üzere, Medine'ye heyetler gönderiyorlardı. Bu heyetlerdeki insanlar da sıradan insanlar değillerdi; az çok hemen hepsinin kendine göre bir dünya görüşü ve değer yargıları vardı. Ve bu insanlar geldikleri yerlere döndüklerinde intibalarıyla geriye döneceklerdi.. ve onların bu kanaati de, mensubu oldukları devlet veya kabileye mutlaka tesirli olacaktı. Oyle ise, bu insanların müspet kanaatlerle techiz edilmesi şarttı. Bu da onlara gösterilecek ilgi ve sıcak bir istikbal ile yakından alâkalıydı.

Dördüncüsü: Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) ah-lâk ve şemâili Ehl-i Kitap tarafından biliniyordu. Zira bu şemâil onların kitaplarında da mevcuttu. Gelen heyetlerden bir kısmı da bu işin hakikatini araştırmak için geliyordu. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) ise, kendinden emindi. O, Tevrat¹⁰⁶ ve İncil'de¹⁰⁷ geleceği müjdelenen peygamberdi. Muhatabın, bunu yakından görmesi için ona yakın olmasını, mesajının kabulüne vesile sayıyordu.

Evet, Allah Resûlü, onları yakınına alıyor ve âdeta, nübüvvetine ait alâmet ve işaretleri görmelerine yardımcı oluyordu ki, bu sayede, şüphe ve tereddütler, O'nun her şeyi paramparça eden o mübarek hâl ve tavrına çarpıyor ve delik deşik oluyordu. Gelenler ekseriyetle önceki kanaatlerini

¹⁰⁶ Bkz.: Kitab-ı Mukaddes (Türkçe terceme), Eski Ahit, Tesniye, bâb: 18, cümle: 18; bâb: 33, cümle: 2; İşâyâ, bâb: 42, cümle: 1-11; Mezmurlar, bâb: 2, cümle: 9.

¹⁰⁷ Bkz.: Kitab-ı Mukaddes (Türkçe terceme), Yeni Ahit, Yuhanna, bâb: 14, cümle: 15-17, bâb: 16, cümle: 7-9.

değiştiriyor ve döndükleri yerlerde tebliğ misyonunu edaya hazır hâle geliyorlardı.

Meselenin günümüze ait yorumu:

Evvelâ itiraf etmeliyiz ki, hiç kimse Allah Resûlü'nün sergilediği bu tavrı aynıyle gerçekleştiremez. Zira hiçbir insanın, buna takat ve gücü yetmez. Düşünün ki O, Kur'ân'ın ifade-siyle, dağları tuz buz edecek azamet ve ağırlıktaki Kur'ân'ı omuzlayan bir insandı. Her iki ayağını da yere öyle sağlam basmıştı ki, hiçbir hâdise O'nu sarsamıyor ve hiçbir aksi davranış O'nu prensiplerinden vazgeçiremiyordu. Bizlerde, bıkmıklıklar, yılgınlıklar olabilir. Ama O'nun için, böyle zafları düşünmek bile mümkün değildir.

Bu itibarla diyorum ki, ister heyetleri kabulünde gösterdiği sıcak alâka ve ilgiyi, isterse bazı kimselerin mazideki kusurlarını tamamen unutarak onları kabullenişini, bizim aynıyla tatbik ve temsil etmemiz imkânsızdır. Ama yine de aynı şeyleri, gücümüz nisbetinde yapmak mecburiyetindeyiz. Yoksa âlemşümûl bir hizmeti seviyesiz göstermiş, dolayısıyla da bu yüce mefkûreye ihanet etmiş oluruz.

Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem), heyetlerin kabul şeklini ve bu hususta gösterilmesi gereken hassasiyeti, son vasiyetine konu edinmekle de, bu işin önemine ve bu meselenin istikbalde alacağı buud ve derinliklerine işaret ediyorlardı ki, bu da yakın-uzak gelecek açısından çok önemliydi.

Zira kendi döneminde henüz Ceziretü'l-Arap dışına çıkılmamıştı. Bazı devlet reislerinden gelen mektup ve hediyeler ise, fert planında gösterilen ilgi ve alâka çerçevesinde idi. Hâlbuki ileride "İslâm Site Devleti", cihanın dört bir yanına yayılan engin hâliyle yüzlerce, binlerce heyetleri ağırlayıp misafir etme zorunda kalacaktı. Tamamen devlet protokolüne ait bu meselenin keyfiyeti, temeli de, yine bizzat Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından atılıyordu. Zaten 23 senelik nübüvvet döneminde, mikro planda O'nun halletmediği hiçbir problem yoktu... O'nun heyetleri kabulü de, halledilen problemlerden sadece biriydi...